

PŘED VYPUKNUTÍM BOJE O MOC

- před vypuknutím občanské války s Pompeiem G. I. Caesar nepomýšlel na samovládu jako na politický cíl, protože byl příslušníkem přední rodiny (rod Iuliů odvozující svůj původ až od Iulia, syna Aeneova), byl příliš spjat se starou římskou tradicí, která trvalou samovládu odmítala
- snaha získat v konkurenci úřad s mimořádnými pravomocemi /o totéž usilují i další členové triumvirátu Pompeius, Crassus (en do r. 53 př., kdy umírá v boji s Parthy na východě římské říše)/ + snaha být nejvýznamnějším mužem v Římě
- když Caesar dobude v 50. letech Gallii, začínají se jeho „soukmenovci“ obávat o rovnováhu ve vládnoucí skupině (je příliš populární, příliš úspěšný, bohatý) == měl by odstoupit.
- Ten váhá, protože si uvědomuje, že jako soukromá osoba bude snadnou kořistí svých odpůrců. Na území Říma nemůže mít u sebe vojáky, kteří by jej případně chránili, to je zakázáno, a když by se vzdal velitelského postu, neměl by ani žádný úřad, který by ho ochránil. Proto chtěl kandidovat na úřad v nepřítomnosti, což mu bylo odmítnuto a přikázáno, aby – bez vojska – se dostavil do Říma.
- 49 př. překročil Rubikon, říčku oddělující Itálii od zbytku impéria, nechal za zády tradiční stát a vstoupil do války se senátem. Ten na to není připraven, část nobility i s Pompeiem prchá, Caesar víceméně bez odporu prohází Itálií do Říma.
stal se samovládcem a chtěl jím být
- smířlivostí a milostí se snaží získat na svou stranu co největší počet nobility předtím proti němu vystupující, ale nedaří se mu to moc, protože clementia Caesaris vnímají jako gesto nového vládce, potupu

- Caesar ohrožuje tři základy moci republiky:
 - **zničení republikánských institucí** – hl. konzulátu jako nejdůležitější magistratury vykonávající usnesení senátu
v l. 49-44 př. ho zastává čtyřikrát /XXX tradici – odmlka 10 let/
v r. 45 poprvé bez kolegy /sine collega/ + v říjnu ho složí a požaduje na místo sebe další dva muže /to dosud mohlo být, jen když konzul zemřel/
== redukuje konzulát na víceméně čestný úřad
 - **senát** – všichni nejpřednější muži z řad předních rodů - nobility ti se dělí dle zastávaných úřadů do jednotlivých skupin, z nich nejpřednější nobilita a v ní bývalí konzulové /consulares/
tato skupina je skutečným Caesarovým protivníkem, podporuje Pompeia
Caesar senát podstatně početně rozšíří (z 600 na 900) == výrok Ciceronův: je snazší stát se „radním“ v Římě než v Pompejích
zvýšením počtu senátorů se stává senát pracovně neschopným
+
Caesar změnil i sociální složení senátu, protože do něj jmenoval hl. lidi z nižších vrstev /střední a nižší důstojnický sbor, centurioni, synové propuštěnců, Římané z provincií/

== díky vysokému počtu členů i jeho přívržencům se senát stává Caesarovým povolným nástrojem
činnost senátorů již ne v návrzích a diskusi o nich, ale v prostém odsouhlasení Caesarových požadavků

- **lidové shromáždění** – už před občanskou válkou nemá žádnou politickou váhu
ve vztahu k němu jde Caesarovi hl. o volby magistratů (úřadů), protože zákony mohl prosadit silou diktátora, NE výsledky voleb
ALE volby úředníků v lidovém shromáždění jsou pro něj důležité, protože s nimi je spojeno převzetí nejvyšších magistratur (konzulát, praetura) + případný vstup do senátu == snaha Caesara alespoň volbám předsedat
před tažením proti Parthům v r. 44 př. nechává volit nejdůležitější magistraty na celý rok dopředu /hl. konzuly/, což je absolutně neobvyklé, ale Caesar si je vědom, že tažení na východ může být dlouhé a chce mít v Římě krytá záda proti svým kritikům
pro kandidáty do politických úřadů si pojistil **právo závazného**

- **Caesarovi udělovány pocty**

- jemu nabízené
- jím vyžádané

Hl. po bitvě u Thapsu r. 46 př., kdy je republikánská strana definitivně poražena + po bitvě u Mundy ve Španělsku

- poctami přesahuje do „božské“ sféry, aniž by božskost jeho osoby byla veřejně postulována
- odkládá své jméno Gaius a jmenuje se prostě **Imperator Iulius Caesar**
 - imperatorem se mohl nazývat každý římský občan, který měl vojenské velení
 - za pozdní republiky spíše čestné označení vítězného vojevůdce, který byl ještě na bitevním poli provolán vojáky imperatorem == tím získává v Římě nárok na triumf
 - ALE spojením titulu s vlastním jménem se jméno Caesar stalo označením vítězného vojevůdce
 - podtrženo právem nosit při zvláštních příležitostech purpurovou tógu obšitou palmetami + vavřínový věnec, což jinak bylo vyhrazeno jen vojevůdci při triumfu na jeden den
 - Jeho schopnosti vítězit zasvěceny i hry - *Victoria Caesaris*
- Titul **parens patriae** /otec vlasti/ == občan v něm má vidět ochranného patrona /pater familiae/ celé vlasti
- Svým oblečením a vzhledem je pro Římana roven bohům
- Jsou mu stavěny sochy na veřejných prostranstvích a v chrámech /už se dělo dříve i jiným, ale NE v tak hojném počtu/ == socha v kapitolském chrámu, bronzová socha v chrámu boha války Quirina na fóru s nápisem „neporazitelnému bohu“
 - provokovat musela socha na Kapitolu, postavena mezi krále a sochu prvního konzula Lucia Bruta

- stavba chrámu vlastní osobě + personifikaci na božstvo povýšené **Clementia**
 == vlastní kněží – *flamen Iulius*
 před jeho smrtí asi kult ještě nebyl vykonáván
 snad jeho zavedení plánováno až po jeho smrti

Je to i proto, že pět let své vlády strávil většinou na válečném poli, nebyl čas dát představám konečnou podobu

+

nedostatečná připravenost Říma přijmout monarchický způsob vlády

- **jak měla Caesarova vláda vypadat?**
- Pokud chtěl svou moc postavit na právní, sakrální a charismatické základně, potřeboval k tomu souhlas lidu
- Bez toho by zůstal tím, čím byl dosud: vojenským velitelem
- Moderní výzkum v názoru na způsob Caesarovy budoucí podoby vládnutí není jednotný
 - království */regnum/* dle řeckého nebo římského vzoru – nepravděpodobné, protože pro většinu Římanů nepřijatelné = *tyrannis* == Caesarovo přání stát se králem bylo spíše představou jeho protivníků
 - snaha Caesara domoci se vlády přes diktaturu /už Sulla ji např. držel tři roky/
 poprvé ji převzal na krátkou dobu při volbách po bitvě u Farsalu; po bitvě u Thapsu r. 46 př. na 10 let
 ALE koncem r. 45 př. – **dictator perpetuus /perpetuo/** = doživotní diktatura, aniž by ukončil dobu deseti let. Toto jmenování bylo posledním impulsem pro zastánce republiky k realizaci Caesarovy vraždy
- **září r. 45 př. – píše závět'**
- jako soukromník, ale protože je v této době nejmocnějším člověkem v říši + diktátorem, má závět' i politický dopad
- hlavním dědicem vnuk jeho sestry Julie – $\frac{3}{4}$ majetku
- zbytek dalším synovcům – synům další sestry – po $\frac{1}{8}$ majetku – Quintus Pedius + Lucius Pinarius
- kdyby tito byli z dědictví vyloučeni nebo zemřeli před ním, byli jako další dědicové jmenováni Marcus Antonius + Decimus Iunius Brutus (jeden z jeho vrahů)
- římskému lidu věnuje zahrady na břehu Tiberu + každému občanu 300 sesterciu = 75 denárů = odpovídá $\frac{1}{3}$ ročního platu vojáka
- kdyby se u po jeho smrti ještě narodil syn, určil jako poručníky vícero osob – mnohé z nich byly jeho vrahy
- na závěr přijal Gaia Octaviana do své rodiny = adoptoval jej, dal mu své jméno
 - neobvyklý způsob – testamentární adopce; obvykle se činí za života všech před úředníkem
 - otázka, zda takováto adopce právně platná – asi ano, Marcus Antonius ji např. nikdy veřejně nenapadl

- Octavius sice hned po oznámení přijímá jméno Caesar, ale adopci si později nechává potvrdit lidovým shromážděním /na kuriatním shromáždění předloženým zákonem/
- Otázka, proč si ji nechal potvrdit, když o pravosti testamentu nikdo nepochyboval?
- **Důležité** – pokud se chtěl hlásit o politické dědictví diktátora == Octavius jako Gaius Iulius Caesar Octavianus, syn zbožštělého diktátora
- Jménu vděčil za vše = VIZ výrok Marka Antonia : „*Der Knabe, der du alles deinem Namen verdankst.*“
- Co tedy znamená kuriatní zákon uznávající adopci?
Teprve tento zákon udělal z Octavia Caesarova dědice
Na veřejné uznání adopce nemá vliv – to se stalo již předtím – ale nyní šlo o politické dědictví Caesara
- otázka vyplacení daru lidu – 3.000 sesterciů pro 300.000 dospělých Římanů == 90 milionů sesterciů /suma by stačila na žold 10 legií na dva roky/
== Octavianus oproti ostatním dědicům nebyl nikdy jen soukromým dědicem